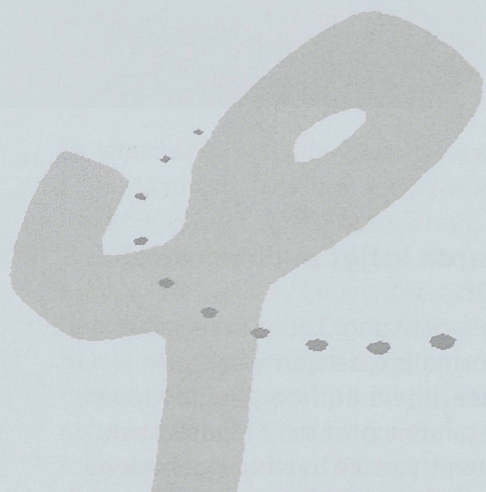

Commotie rond Colijn

Zelden heeft een historische studie zoveel stof doen opwaaien als de biografie die Herman Langeveld schreef over de antirevolutionair Hendrikus Colijn. Historici vlogen elkaar in de haren en ook het 'gewone publiek' liet zich niet onbetuigd.

In andere landen is het heel gewoon: een opgewonden strijd tussen historici over een beladen onderwerp uit de geschiedenis. In Nederland bestaat zo'n debatcultuur niet. Historici zijn meestal lief voor elkaar. Terwijl er toch gevoelige onderwerpen te over zijn. De Tweede Wereldoorlog uiteraard, maar vooral de koloniale erfenis

van Nederland. Historici schreven er wel over, maar vaak waren het brave boeken waarvan alleen de vakgenoten kennisnamen.

Dit jaar is de consensus onder de historici echter plotseling verbroken. Herman Langeveld komt de eer toe met het eerste deel van zijn biografie over antirevolutionair Hendrikus Colijn de eerste Nederlandse *Historikerstreit* in jaren te hebben ontketend.

Langeveld schreef een scherpe (en scherpzinnige) biografie over Colijn, waarin hij de politicus niet spaarde. In het Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme (1800-heden) van de Vrije Universiteit, waar het archief-Colijn berust, deed hij de vondst van zijn leven: brieven van Colijn aan zijn vrouw en zijn ouders, waaruit bleek dat de militair Colijn zich begin jaren negentig van de vorige eeuw schuldig had gemaakt aan oorlogsmisdaden.

Nova

Uitgeverij Balans speelde de vondst van Langeveld door aan het televisieprogramma Nova. Dat pakte op dinsdagavond 14 april uitvoerig uit over de oorlogsmisdaden van Colijn. Langeveld werd geïnterviewd en kreeg onder meer de vraag voorgelegd waarom eerdere historici Colijns optreden in Indië nooit hadden beschreven. Hierbij werd gedoeld op G. Puchinger, tussen 1971 en 1986 directeur van het Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme. Puchinger heeft vele werken over Colijn op zijn naam staan, waaronder de

beknopte biografie 'Colijn. Momenten uit zijn leven' (1962). Dat boek wordt door Langeveld in zijn biografie op de korrel genomen. "Het staat", zo schreef hij, "nog voluit in de traditie van de verzuilde geschiedschrijving; de apologetische en op sommige punten hagiografische ondertoon is onmiskenbaar." In Nova bevestigde Langeveld zijn kritiek op Puchinger nog eens.

Mediahype

NRC Handelsblad plaatste de bevindingen van Langeveld de volgende dag (15 april) op de voorpagina: 'Colijn beval op Lombok executie vrouwen, kinderen'. Daarmee was de toon gezet voor de officiële presentatie van de biografie, die op 16 april op de VU plaatsvond. De Leidse historicus Martin Bossenbroek, opgeleid aan de VU en goed thuis in de koloniale geschiedenis, was gevraagd een toespraak te houden. Hij keerde zich tegen de 'media-hype' rond de biografie. Langeveld had goed werk geleverd, stelde hij, maar niets nieuws verteld. We wisten allang dat de Nederlandse koloniale geschiedenis een aan-eenrijging was van wreedheden. Dat nu ook Colijn een houwdegen bleek – *so what?* Emeritus-hoogleraar P.W. Klein, ook uit Leiden, was het daar volstrekt niet mee eens. Langevelts boek was een openbaring voor Klein. Hij vroeg zich af van welk gering formaat Nederland eigenlijk niet was, nu het een misdadige en middelmatige figuur als Colijn jarenlang op handen had gedragen.